

Siperian öljyalueiden ihmisoikeudet ovat olemassa vain paperilla

"Helikopteri laskeutui pihaan ja nousi hetkeä myöhemmin mukanaan lupa porausten aloittamiseksi"

TALLINNA. Venäjän lainsäädännön monet mahdolliset tulkintatavat ovat erityisen suuri ongelma federaation kulta-, öljy- ja kaasualueiden alkuperäisväestöille.

Aluehallinnot ovat viime aikoina luovuttaneet maita teolliseen käyttöön jopa kansallispuistoista.

Muun muassa Komin tasavalta on päättänyt lohkaista 30 000 hehtaarin suuruisen alueen Yugud Va - kansallispuistosta, jonne aletaan rakentaa kultakaivosta.

Yugud Va on Venäjän suurin kansallispuisto, joka sisällytettiin Unescon maailmanperintölistalle vuonna 1998. Kansallispuisto on kulttuurisesti erityisen tärkeä alueen lähellä asuville komeille, hanteille ja manseille.

Suomalais-ugrialaisten kansojen maailmankongressissa Tallinnassa julkistettiin useiden Venäjän kansalaisjärjestöjen allekirjoittama vetoamus, jossa ilmaistaan huoli Komin tasavallan alueella, pohjoisella Uralilla sijaitsevan kansallispuiston tulevaisuudesta.

Kaivoksen rakentamispäätös on kansalaisjärjestöjen mielestä laiton ja ristiriidassa Venäjän allekirjoittamien kansainvälisten sopimusten kanssa.

Hanke vauhdittaisi eroosiota, hävittäisi vanhoja metsiä, saastuttaisi vesistöjä ja uhkaisi Balbanjuoen kalakantoja. Joki on kutualueena tärkeä sampi- ja lohikannoille.

Porotaloudessa elävien hantien tilanne on Hanti-Mansian autonomisella alueella yhtä vaikea.

Surgutin öljyalueella, Kazimin kansallispuiston reunalla elävän hantin, poromies **Mihail Moldanovin** kertomus on yksi esimerkki tavasta, jolla alkuperäisväestön oikeuksia Venäjällä tulkitaan.

Periaatteessa hanteilla on laillinen oikeus niin sanottujen sukutilojensa laiduntamiseen. Öljy-yhtiöiden pitää saada heiltä lupa porausten aloittamiseen.

Käytännössä yhtiöt saavat luvan helposti.

Alueen suurimman yhtiön, Surgutneftegazin, helikopteri laskeutui Mihailin perheen pihaan. Tupaan astuivat öljyherrat salkuissaan allekirjoitusta vaille valmiit paperit.

"Isä kieltäytyi ensin allekirjoittamasta, mutta painostus oli kova. Öljyherrat vetosivat siihen, että tuli niin kalliiksi lentää tänne asti. Kyllä nyt olisi saatava se nimi paperiin."

"Isä luovutti ja kirjoitti nimensä."

Kompensaatiolakien mukaan yhtiön on maksettava perheelle korvauksia maan menetyksistä.

"Meille annettiin moottorikelkka, 'buran', joka oli viedä veljeni hengen. Muita korvauksia ei ole tullut."

Öljy-yhtiö rakensi perheen porolaidunten halki traktoriteitä, joista yksi tehtiin sadan metrin päähän Mihailin kotitalon nurkasta.

Poronhoito on käynyt miltei mahdottomaksi, sillä eläimet säikkyvät kuljetusvälineitä ja säntäilevät minne sattuu.

Poroja katoaa jatkuvasti. Traktorien ja telaketjuautojen jäljiltä puusto on ruhjoutunut teräviksi särmiksi, jotka ovat kuin leikkureita ja haavoittavat poroja. "Kun porot säikkyvät esimerkiksi karhua, ne juoksevat suoraan puisiin piikkimattoihin."

Mihail on yrittänyt etsiä eri viranomaisilta korvauksia, mutta kukaan ei ole kuunnellut häntä. Jos hän haluaisi viedä asiansa esimerkiksi Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen, tie on yhtä pitkä kuin mutkikaskin.

Hänen on ensin saatava päätös Venäjän tuomioistuinjärjestelmän kaikilta eri tasoilta, mikä on yksittäiselle kansalaiselle lähes mahdoton tehtävä. Vasta sen jälkeen hän voisi vedota kansainväliseen tuomioistuimeen.

On vaikea käydä oikeutta, kun lähin puhelinyhteyskin on 80 kilometrin ja monen porojotunnin takana.

Venäjän alkuperäiskansojen yhdistyksestä, Raiponista, Mihail ei ole koskaan kuullutkaan.

KIRSIKKA MORING / Helsingin Sanomat

kirsikka.moring@sanoma.fi